

קנרצון אהרן יוסף

ההסתדרות הכללית של
אע"פ בלית העברים בא"י

הקברות המאוחד

יום ד', כה' בניסן תש"ד 19.4.44 - 53ט

מרדכי דרוקר

וגד שורצר ז"ל

שבה למותם

מרדכי - נולד ב-6 לאוקטובר 1919 בגרמניה

גד - נולד ב-24 לאפריל 1922 בגרמניה

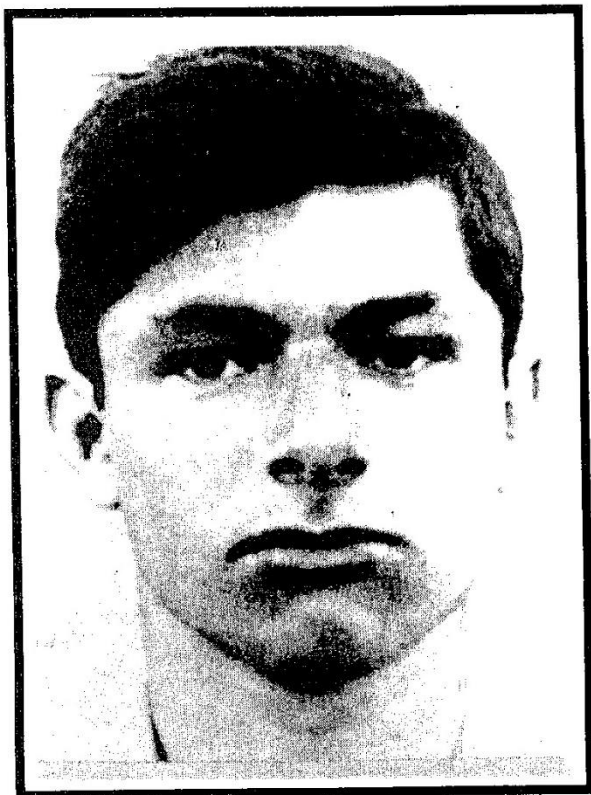
בספרו אי-שם במצולות הים התיכון

בדרום למלטה ביום כה' בניסן

התש"ג, 30.4.43

857

"רק בשם החיים הולכים בני העבודה למות"

מרדכי (מוטק'ה) זרוקר

(מאנשי בית הערבה)

בן אברהם

יליד גרמניה

נולד י"ב תשרי תר"פ 6.10.1919

נפל במלחמת העשניה כ"ה ניסן תש"ג 30.4.1943

גד שוורצר

(מאנשי בית הערבה)

בן הרמן

יליד גרמניה

נולד כ"ו ניסן תרפ"ב 24.4.1922

נפל במלחמת העשניה כ"ה ניסן תש"ג 30.4.1943

פ ר ש ת ה ס ק ר ה

יהדות התחבורה 462, אנשיה ידעו הפצות מהן, ככני
בית היו בשדות מוקשים, גמנו אלפי מלין סדרכי המדבר,
היו ממבשרי הגאולה ליהודי לוב ושריפו ליטניה, קרו להיות
ממבשרי שדות והצלה ליהודי אירופה - לאשר זה לא חגיגה.

1/5

כלב הים התיכון חגג את הצלחתו במאי, שרו את האני-
שרציונלי ויתחזקוהו. הופיע אירון מסייר של האני,
כעבור זמן מה - שיטת אורזונים. החלה הפצת כלב - ים
ללב האניה, אתה פגעה בה. בארבעה רגעים ירדה האניה
תחומה. גם כרגעי האסון לא פגה המשמעת. בחורינו -
המים עד הצואר - אינם עוזבים את העמדות על ידי מכוונות
היריה. גם בהאבקות עם גלי הים לא נפלה רוחם, אחד נשר
לשני. שתייבים סבהקים גלו גבורה עלאית - לא פסקו
מלחזור ולהציל, ואכן גם הצילו רבים. חזקים הדריכו
את החלשים, עוררו אחד את השני. מעל הרעש בקעה שירת
הנאבקים "למה. למה עזבתנו?", זאת היתה שירת עידוד -
לא שירת יאוש. הקצין היהודי שנצל אמר "עם שיש לו
נער כזה לא ימות לעולם". המפקד האנגלי אמר "היילי
במיצים כאלה שרט ראיתי".

129 בחורי ישראל - מארץ ישראל - מיטב הנוער מהם -
שקים ומתערים הלכו מאתנו לעד.

כבר הפליגו אתרים במקומם, נשמור אבל כלכנו את השם
"פלוגה 462". בזכור אתאלה שהלכו מאתנו לבצה, את אלה
אשר באו במקומם, את אלה שנצלו וממשיכים - למען בצה,
הצל ובקום.

= = = = =

" בשל הפרי הפרה כבר בשנה -
שרדו העלים -
ירגז יום אחד הסער - ונפלו
רצפת חללים .

אחר - ונמשכו לילות העושה
לא סנוחה ושנת לי,
כדו אתחבט באפל והרצץ
ראשי אל כתלי.

ושוב ישרה אביב ואנכי לבדי
על גזעי אתלה -
שרכים קרח, לא ציץ לו ופרח
לא פרי ולא ל עלה

3

ג - 3011

עוד אזכור היטב גד.
עברה כבר שנה לסותך, ושבתיים כמעט מאז ראיתך,
אזכור את גישתנו הראשונה באשדות, ילדים עוד היינו,
חדשים בארץ ומלאי אמונה בתיים החדשים על אדמת ארצנו.
ישבנו בערב על הדשא ואתה פנעמת את זמננו כמפוחית הפה
שלך, שכה היטבת לנון בה. וסביבנו שדות מוריקים,
ומעלינו הכוכבים. אותם הכוכבים היו מעל ראשינו בפי-
גישתנו האחרונה במדבר---

מדבר, גדרות תיל, מכוניות, שנקים ורעש מאריש אי-
נים של התותחים. הצבא הכריטי מתכונן לשכור מפרקתם
של אויבינו העומדים בשערי הארץ. ואנו במדים, לא יל-
דים יותר, בחמשת שנות חיים בקבוץ התבגרנו. כה התאימו
לך המדים, כה הלמו את שערותיך הבלונדיניות. אבל אתה
לא עזבת את המפוחית, גם במדבר חוללת בה נפלאות.

את כל המדבר עברת בשלום, וכה שמח היית בחזרתכם אל
מצרים, כי קוית לקבל חופשה קצרה אחרי חמשה עשר חדשים
במדבר. אך, לא רק אל הארץ לא הגעת, גם לחזית החדשה
באיסליה שלשם שלחוך, לא הגעת. אי-שם במצולות ים מצאת
את מותך.

חייל טוב היית וגם חבר טוב. ת.נ.צ.ב.ה.

יהודה ק.

ש ת י פ ג י ש ו ת (פרקים מיומן)

22.10.42 - העבודה בכל תקפה. הכל עובדים כמרץ, קדחת
העבודה הרבירה כל איש מאתנו כי הלא מחר בערב תתחיל
ההתקפה. כל אחד ואחד יודע את משמעות הדבר, הלא כאן
יחרץ גורל מפעלנו בארץ. כי גם לנו יושאבי המים וחוס-
בי העצים, עושי העבודה השחורה, תפקיד חשוב במערכת
מכרעת זו. וכה מלאי ספוק אנו, כי עמדנו בנסיון הגדול
כי עשינו את המוטל עלינו לשביעת רצונם של מפקדינו.
מלאי חרדה היינו, איש איש עשה את חשבון עולמו. וכך,
בשבת בפתח אהלי ובקבוק בירה על ידי, מצאוני גד ומשקה.
→ בדרכם לחזית התעכבו על ידי עד שישקע הירח. פגישת לב-
בית הייתה זו כי זמן רב לא נפגשנו. ישבנו על התל ושו-

זמננו, היתה זו טיחה בלונגה מאד, טיחת גבשים החולכיים לקרחת תכלי ידוע להם, החולכיים לקרב ובינם יודעים גם יומגשו שנית וקתי ימגשו. הנותחים הרעיסו בפגתי מערב. לאורם ראיתי את פניהם פלג-מטור. חקם לנו להעלות אור והן הירה פגום היה. והם היו בבר בחזית, יודעם היטב את פעם האמצעות, ספרו לי את "תנאים והנפלאות" שעברו עליהם ועל יחזיתם, ספרו על נסיעתם לסוריה, על ארצנו הקטנה והיפה שעברו לארבה, ובה הצטערו על שתא הצליחו להגיע לקבוצה. מושקה ספר על הקבוצה שהקבוצה באה מכה זה שבוע, ספר על קבלת הנשים היפה, על הילדים, על המשק החולך ומתפתח. הירה שקע ואנו נפרדנו, דמויות שחורות התקדמו לעבר החזית. שאור היה היקום מסביב ובחזית שקט מסוע.

טוף דצמבר 1942 - חרשיים ימים של עבודה מפרכת, של בה-יגה בדרך לא דרך, של טהר מתמיד ממוקשים והפצצות וגע-גועים עזים לארץ... וכינתיים נכבשה כל קירינאיקה. גם בגזי נפלה ראשו החרטומים בה. כגשם שושן נכבשנו לשיב. כל הארץ רעדה ורעשה. כמות הטבע העצומים התחרו בבני האדם הפשוטים.

במבול זה ישבנו שלשתנו כאהל הקטן, רטובים ומלוכל-כים, לא רחוצים ולא מגולחים, ישבנו וצחקנו בכל פה, כי כל אחד ואחד נזכר בסיחה הקודמת שחיתה לנו. נזכר באותו פחד שתפקדו אז, והרי עתה הננו בריאים ושלמים והאויב ראוק, ראוק מהארץ. התרגלנו להפצצות, כבר ידענו להבדיל בין אשירון לאשירון. ובה מצחיקים היינו לאורו של זנב הצר. הגשם ירד ללא הפוגות ולא יכולתי לחזור למחבא. לא יכלנו לטוחה ברצינות כי יותר מדי שמחים היינו. מושקה ספר שהתהפך טעמיים עם מכונת עמוסה פצצות ויפא בריה ושלם. גם גד הצליח להתגלגל מאר גבוה, לרסק את מכונתו לרטיסים והוא נצל. היינו כה מלאי בטחון שבחור בשלום הביתה. ישבנו ותכנו תכניות על הקמת מוסך גזול בבית ועל קניית עשרות מכונות ושהקבוצה תלך ותגדל. גם-רדנו בשמחה, עליזים ומתרוגנים. לא אשכח את פניו של אותו אבר שבצל מהצניה לכששאלתיו לשלומם. אבל עוד קויתי שיבצלו, קויתי שיקרה גם כמו שקרה להם לא פעם. אך הנם לא קרה.

עברה שנה למותם ואפילו לקבר ישראל לא באו. נדע להקים להם מכרון עולם בקבוצתנו, כי בשליחותה הלכו. אליהו פ.

מ ת ו ך מ כ ת כ י ה ם -

ערב שבת תשי"ג -

את המסדר "אפרוח ברכבת בדרכי מהאקץ, הנני מאד מצ-
טער שלא זינאל להיות כחג יחד אתכם. ממחר אני למטקד
הכסיעה. חג שמח לכולכם

מוטקה .

→ "... אני כבר שלשה שבועות בחו"ל. מכל חברי הקבוצה אני
יחיד. ומאוד חבל שהטרידו בינינו. האקלים כאן דומה
לאקלים הקבוצה שאני רגיל לו, גרים אנו בצריפים זוכלים
די שוב ומחכים למכוניות לצאת לפעולה. יותר איני יכול
לכתוב וגם קשה לי לכתוב בעברית. כתבו קרובות ומספרו
לי על הכל, גם על הילדים, איך הם מרגישים בקיץ?

מוטקה

יולי 1942 -

אנו יושבים במכונית, סגרנו היטב את החלונות שמערות
החול לא תפריע לנו, ומתוככים מה לכתוב הביתה. אנו מר-
גישים שוב וגם שלומנו טוב. גד מבגן במפוחית ואני כותב
→ כי זמן רב לא כתבנו לכם.

היינו בחזית ואח"כ נסענו רחוק רחוק, וראינו הרבה
דברים יפים. גד ואני נמצאים יחד כבר שלשה חדשים, ות-
מיד אנו מתוככים לכתוב לכם, אבל אין זה תמיד ביטלתנו.
→ דרישת שלום לכלם ובמיוחד לאנשי המוזיקה גד ומוטקה

מתוך מכתבם האחרון - מרץ 1943 -

זמן רב לא שמעתם דבר מאתנו ונקוה שתסלחו לנו. אנו
בריאים, ומקוים שגם אתם בריאים ושלמים. הננו נמצאים
ליד העיר בגדולה ב. יש כאן הרבה יהודים ובכל שבת אנו
מבקרים אצלם. הולכים לבית הכנסת, יושבים בקפה "תל-
אביבה", פוגשים כאן בהרבה חברי קבוצה ושומעיהם חדשות
מהבית. לקראת טורים מתכוננים אנו למטיבה גדולה של כל
היחידות העבריות שבסביבה. יכול להיות שבקרוב נקבל
חפש ואז נתראה, זוהי תקוותנו היחידה.

→ מוטקה וגד .

ועד אז שלום...

פ ג י ש ה א ה ר ו נ ה

קשה לגשת ולכתוב על אודות חברים שיד גורל אכזריה,
הוציאה אותם מתוכנו לפתע. הפגישה האחרונה עדיין עומדת

לפני עינינו כאילו אתמול רק היתה. והלב אינו יכול להשלים ששני החברים - גד ומוטקה - מלאי השמחה ורצון החיים החזק, אינם עוד.

לאחר חדשים רבים מאז עזבנו את הקבוצה ונפרדנו ליי- חילותינו השונות נעלנו במדבר. אותו יום כחזרנו מבס- יעה ארוכה בתכשרנו שפלוגתם של גד ומוטקה חונה על ילנו בדרכה מצרימה, ושמועה נוסרת שגם הרצה יגיעו. לאחר תקופה שנה וחצי במדבר המערבי. במקרה הזדמנו כל חברי הקבוצה ויצאנו לפגוש את חברינו מיוחדת האחות. היתה הרגשת חג לכלנו, אחד המקרים המועטים של שמחה בחיי המדבר. קשה היה להפיר את גד ומוטקה, כי חיי המדבר הקשים וגם ימי המערכה באל-עלמין נחרתו בפניהם. לאותם היתה רבה, דבורת מועט, בקצור: התבגרו. עד אחרי חצות ישבנו בחוף לאור הירח, גד נגן על מנצחית יד, שרנו מסירי הארץ, דברנו על הכית שזמן כה רב הננו רחוקים ממנו. היה זה ערב יפה, שכחנו שאנו במדים, חסנו שאנו בין חברים לבנין ויצירת חייסחדשים בארץ. השעות עברו כרגעים, ובטעה מאוחרת נפרדנו תוך אהולים לבכיים ואף קצת בקנאה, כי בטוחים היינו שנוסעים הם לחופשה הביתה.

אך לא כך רצה הגורל. במכתב שקבלנו כעבור ימים מספר, הודיעו לנו באכזבה רבה כי יצאו לכוון בלתי ידוע ולקראת מאורעות חדשים. על המכתב לגד לא קבלנו תשובה והמכתב חזר אלינו. ובכל זאת קיינו סקרה גם, בין שמות הנעדרים היו גם הם - מרוכי דרוקר וגד טורצר. כרעם ירדה הידיעה האיומה עלינו, קשה היה לנו להשלים עם העובדה ששניהם כבר אינם.

את מוטקה הצנוע והנחבא אל הכלים לא היטבנו להכיר, ולהבין את המתרחש בלבו, רק בעבודה הכרונו כבעל מרץ ומלא רצון והתלהבות לבנין ביתנו האהוב. מוטקה לא אהב להרבות בדבור, את עבודתו עשה בסקידה וכשפורסם צו תגיוס היה מבין ראשוני קבוצתנו שהתגייסו לצבא. גם ביחידתו מל את תפקידו כראוי והיה אהוב מאוד על חבריו. עם גד - עם גד הן חיינו יחדיו מיום עלותנו ארצה. יחד התחנכנו לחיי שתוף ויצירה, לא נשכח את זמן היוותנו חברת נער באשדות יעקב, ואחייט במפעלנו. תמיד היה גד חבר נאמן וישר. כבן כפר אהב את הטבע, וזכורים לנו שיולינו בסביבת עמק הירדן, השבתות בכנרת וגם השיש

בטירת על הירדן. הוא אהב את הסיים אך לא תארנו שישאר
ביתם לעולם. גר גילה לטרונות במזיקה והיה אמן בנגינה
על מפותחית. שעות וערכים שלמים בליבו יחד, וזבחה ו
מנגינתו. זכורים לנו ימינו הראשונים כחילילים - גר
היה כבר חייל "ותיק" ולימד אותנו כיצד להתנהג. תמיד
היינו יחד, כי החנוך המשותף והדרך המשותפת קשרנו
ועשונו כאחים.

האפנים עברה כבר שנה? הימים חולפים במהירות וכל
יום מביא עמו מאורעות חדשים. הנצחון קרב ובא, אתם -
גד ומוטקה היקרים - הלכתם שרם זמנכם, ולא זכיתם לראות
וליהנות מפרי עמלכם במלחמה נגד העריצות הנאצית, ואף
במפעל ביתנו בערבה לא זכיתם להתערות. אך היו בשוחים
כי במשיך בדרככם. יהי זכרונכם ברוך.

צבי ומבי .

ע ל ג ד

קשה לכתוב דברי זכרה על אדם שעודנו כאילו מחלך
על ידך, ולמרות הכל כבר צל הוא בין אלה אשר לא יחזרו
עוד. זמנתו עומדת לפני - איש כשר ובריא בכל הליכותיו.
בלוגדיני, לא מסורק, תכול עינים וטונו סמס. כלו ריח
אדמה פוריה, דשנה, אילן צעיר ורענן - כך עלה ארצה.
לא מיושר, גדול פרא שמזמרה עדיין לא נגעה בה. בין
טויות פרטים המשיך לפרוח, להוציא ענפים וטרשים חדשים
בהרץ החדשה. הוא הסתרס והתערה מהר יותר מאתנו - ילידי
העיר הרחוקים מריח דשנה וגעית פרות. הוא הסתרס מתוך
תוססת יזמה ופתח לבבו יותר "לפלאי המקום", לנו, גז. היה
בוהג לצעוד לרסת, לשחק עם העגלות הצעירות או לרכב בין
טויות ונתבואה. תמיד חזר כלו להס, בוער, ומחמם גם אז -
תנו - יוטבי הבית וקטי ההסתגלות. כלו פרא, צוהק את
צווקו שבקע כאלו מבין סלעים וצצים. ידיה היה לכל, קרוב
ולבבי לכל הנענים והסובלים. ספרים לא הרבה לקרא, ולא
היה בן שומע פלקה בחדרים אפלים. לעתים לא בא לסעורים
ומצאתיו משחק עם כלבים בטויות, או משפל בטפנים טבולדו
זה עתה.

להש הליכתנו למקום זה צרר גם אותו. וגם כאן, במק-
ום השמם וחסר הירק מצא את פנות החיים הבודדות בלכך .
כדגים הסתוללנו אז במי הירדן. יום יום רצנו לפני
שקיעת החמה, ערומים כביוט הולדנו, וכלנו צוהלים לקראת
מראות הטבע שבירדן. הסתוללנו, ובחזרנו בערב היה גד

מבין במסעותיו. שעות ארוכות היה יושב על מסתו מל הא-
השק, אז היה עולה לשפכים הגבוהים, שממם אפשר היה לשמע
את צלילי מנגינתו בערבי הקיץ הקשים.

גד הלך מאתנו, כבר שנה שאיננו, טבע במצולות ים.
אולם דמותו עודנה חיה בתוכנו. נוסף לנטע עצים, לגדל
שיטים ונצרו את נשמתו בצרור חיינו. וכך נשמר את
זכרו.

יוסף צ'.

מ ו ט ק ה ב ל ז

אבר נאמן ומסור היה. צנוע וסקט. לב נאמן, רגוש
ואם, דפן בקרבו. אחד מהצנועים אשר ידם האחת עושה
במלואכה הגדולה, וידם השניה מחזקת בסלה - וניב להם אין.
בן לעם ברדף עתיק יומין אשר עלה ארצה לדרך בטביל חיים
חדש. דמותו הטקטה, עם ברק אשר מבט עיניו המאייכות
והצוחקות אל כל היקום - עומדת עוד כחיה בפני עיני.

טועל טוב היה. זכורים הימים ההם, ימי הש ריקה.
במזה סרץ היה עובדו אולם בעיקר - התמדתו ורצונו הא-
זעים להתערות כאן, במקום החדש, בביתו החדש אשר בערבה.
כאן קוה למצא מנוחה מנדודיו, שלוכים לשלילה הגדולה
אשר טולטלו בני עמו מידי אותו עריץ. בחרדה נסתרת לוח
כל צמח וכל עץ אשר נשתלו כאן. ברכתו האלמית לותה את
כל מעשי ידינו, וטירת חיינו היתה טירתו האחת והיחידה.
אכן, צר מאד, צר ללב על אשר הלך ולא ישוב עוד אלינו.
כי הגורל רצה אחרת. כבר עם הקריאה הראשונה לגיוס
התגלב מוסקה. הוא חש בחריפות כי לא יוכל עוד לחיות
בשקט, יותר מזה - אין לו זכות לחיות בטלוח כל עוד לא
מוגרה היד האכזרית אשר קפדה כל כך הרבה נטשות מבני עמו

← ומוטקה התגיס לחיל הנהגים. ואף כאן, מספרים חבריו:
על חייל צנוע, העושה את עבודתו בשקט ובמסירות, אשר
לועג לפחד המות ובלהות המלחמה לצחוק הן לו. מתוך מכ-
תביו המעטים הביתה, עולה אלינו קול רשט בעלם וכבוש של
הכרה במעטתו החשוב, ושל געגועים עזים הביתה. מבין
דרגים מסומסות, תוך ישיבתו על המכונית הפולסת לה דרך
חדשה, מבין נציבי האול אשר התקוממו לו במדבר, היה כותב
את מכתביו הקצרים הביתה. ותמיד - "חברים, סלחו על
מכתבי הקצרים, איני יכול לכתוב אולם לבי עמכם תמיד."

והנה כללנו היינו מלמי תקוה כי יחזור הביתה, ויילנה של-
 ינו טוב, בדרבנו כהן. אך לא כך רצה הגורל, לא כך רצה
 כהנא שר המלחמה, קרבנות הוא דורש, מחיר עקוב דמים!
 נבינו בהיר אחד, ערב ראסון במאי שבעה האניה טבה בטע גם
 מושקת נירדה תחומה כהרף עין תחת מטר פצצות מאוירון אנ-
 יב. סקעו הגופות היקרים ויצללו תחומה, כסה עליהם אים
 הגורל, ימה של ארץ ישראל לנצח, וסירת חייו הצעירה
 נמשקה. וי על ראבדין ולא מסתכחין! תהי נשמתו השחורה
 ברורה בצורר היינו.

יצחק ד.

ע ל מ ו ט ק ה 30

יחד עלינו ארצה ויחד הלכנו לאותו מקום הכשרה.
 מושקה בולד כהן אכר בכפר קטן בגרמניה, וגם פה בארץ
 התעניין מזה בענפי החקלאות. צעיר בגילו, מלא רצון טוב
 למפעל ההגשמה, נשמע תמיד לצרכי השעה. ויתר גם על טעי-
 פתו לעבד בחקלאות כאשר שלחוהו לעבד בעבודת חוץ. מועל
 מוצבה, כביס, עבודת חול וזיטויף, לעתים גם כגן ובכרם,
 כן עברה הכשרתו בבית הספר. יחד עם חבריו הלך לצפון
 ים המלח לכבוש את הערבה ולהקים ישוב חדש. בהיותו
 מועל טוב ומסור עזר ברבה בכבוש עבודות בחברה. בכל מקום
 עבודת קטה אסטר היה למצא את מושקה, תמיד מוכן לעזור,
 תמיד עליו, פשוט וישר. כך אהבנו אותו, אהב לסיר וגם
 להתוכח. התוכח על הסוציאליזם, על המלחמה, וכך יום
 אחד קט, והחליש להתגייס, והלך. את הימים הספורים של
 חופשתו בלה או עם אחיו, או בבית. נזכור כלנו איך ישבנו
 במדר האכל והקטנו לספוריו מחיי הצבא. זאת היתה הפעם
 האחרונה שראינוהו בבית. הוא שב לגדודו אך לא חזר אלינו
 לא בשבועך לעולם.

חנן ה.

"והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה'
 בראש ההרים ונטא מגבעות ונהרו אליה כל
 הגוים."

וושפט בין הגוים והוכיה לעמים רבים וכתתו
 חרבותם לאתים וחניתותיהם לסזמרות לא ישא
 גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה